

Torstai 4. lokakuuta 2018

P8_TA(2018)0375

Tiedotusvälineiden vapauden heikentyminen Valko-Venäjällä ja erityisesti Charter97-verkkosivuston tapaus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 4. lokakuuta 2018 tiedotusvälineiden vapauden heikentymisestä Valko-Venäjällä ja erityisesti Charter97-verkkosivuston tapauksesta (2018/2861(RSP))

(2020/C 11/04)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aikaisemmat päätöslauselmansa Valko-Venäjistä,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja kaikki ihmisoikeussopimukset, joissa Valko-Venäjä on osapuolena,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 135 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 4 kohdan,
- A. toteaa, että unioni purki helmikuussa 2016 useimmat Valko-Venäjän viranomaisiin ja oikeushenkilöihin kohdistamansa pakotteet hyvän tahdon eleenä, jolla pyrittiin käynnistämään yhteistoimintapolitiikkaa, jolla kannustettaisiin Valko-Venäjää noudattamaan ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevia periaatteita;
- B. ottaa huomioon, että unioni on toistuvasti todennut, että EU:n ja Valko-Venäjän välisiä suhteita voidaan edistää vain jos ne perustuvat luottamukseen ja demokratian, oikeusvaltion ja perusvapauksien arvoihin;
- C. ottaa huomioon, että Valko-Venäjän nykyisin harjoittama politiikka vaarantaa nämä arvot ja estää unionia tarjoamasta Valko-Venäjälle laajempaa osallisuutta itäisessä kumppanuudessa ja läheisempiä suhteita tai allekirjoittamasta EU:n ja Valko-Venäjän kumppanuuden painopisteitä;
- D. ottaa huomioon, että tiedotusvälineiden vapauden ja sananvapauden tilanne Valko-Venäjällä heikkenee edelleen, mistä osoituksena on riippumattomien uutissivustojen ja toimittajien vakava häirintä, esimerkiksi BelTA:n tapauksessa;
- E. ottaa huomioon, että Valko-Venäjän viranomaiset ovat äskettäin käynnistäneet poliisin häirintä- ja pelottelukampanjan toimittajia vastaan;
- F. ottaa huomioon, että Toimittajat ilman rajoja -järjestön mukaan vuonna 2017 pidätettiin yli 100 toimittajaa, useimmiten heidän raportoidessaan opposition mielenosoituksista; toteaa, että ulkomaisten mediayhtiöiden palveluksessa olevien freelance-toimittajien ahdistelu on saavuttanut ennennäkemättömät mittasuhteet ja heiltä on evätty akkreditointi;
- G. toteaa, että johtava riippumaton uutissivusto Charter 97.org, joka on keskittynyt ihmisoikeuksiin ja opposition ajamiin tavoitteisiin ja ottanut nimensä vuonna 1997 tehdystä toimittajien, oppositiopoliitikkojen ja oikeusaktivistien allekirjoittamasta julistuksesta Charter 97, jossa vaadittiin demokratiaa Valko-Venäjälle, pakotettiin muuttamaan Puolaan, Varsovaan, jossa se on toiminut vuodesta 2011, sen jälkeen kun Valko-Venäjän viranomaiset olivat sulkeneet sen moneen kertaan ja poliisi oli suorittanut kaksi kertaa etsinnän sen toimitiloissa ja sen laitteet oli takavarikoitu samana vuonna;
- H. toteaa, että 24. tammikuuta 2018 alkaen pääsy Charter 97:n verkkosivuille on estetty Valko-Venäjän sisällä määrittelemättömäksi ajaksi ilman oikeudenkäyntiä ja asiassa on vedottu epämääräisiin ”uhkiin kansalliselle turvallisuudelle”; ottaa huomioon, että Charter 97:n päätoimittajan Natalia Radinan mukaan kuukausi Charter 97:n verkkosivuille pääsyn estämisen jälkeen sivujen kävijämäärä Valko-Venäjän sisällä laski 70 prosenttia;
- I. ottaa huomioon, että Radina on saanut tappouhkauksia;
- J. ottaa huomioon, että 16. huhtikuuta 2018 Venäjän viranomaiset estivät pääsyn Charter 97:n verkkosivuille myös Venäjän federaation alueella;
- K. ottaa huomioon, että Charter 97 -sivuston perustaja Aleh Bjabenin löydettiin hirtettynä kotoaan Minskin lähellä syyskuussa 2010; ottaa huomioon, että Valko-Venäjällä syntynyt Pavel Šeremet, joka oli Charter 97 -julistuksen laiteinen järjestön tiedottaja, tapettiin autopommilla Ukrainan pääkaupungissa Kiovassa heinäkuussa 2016;

Torstai 4. lokakuuta 2018

- L. ottaa huomioon, että Valko-Venäjän viranomaiset suorittivat elokuussa 2018 etsintöjä useiden riippumattomien valkovenäläisten tiedotusvälineiden toimituksiin alkaen Tut.by-verkkomediasta, jonka jälkeen vuorossa olivat BelaPAN, realty.by, Belaruskaya Navuka ja Kultura; ottaa huomioon, että etsinnät johtivat toimittajien, esimerkiksi Tut.by-verkkomedian päätoimittajan, pidätyksiin ja säilöönottoihin, ja heitä syytettiin laittomasta tunkeutumisesta valtiollisen uutistoimiston BelTA:n verkkoon ja verkossa olleiden tietojen laittomasta käytöstä;
- M. ottaa huomioon, että Valko-Venäjän tutkintakomitea käynnisti 7. elokuuta 2018 rikoslain 349 pykälän 2 momentin mukaisen rikosoikeudellisen menettelyn (tietokoneen tietojen laitton käyttö muun henkilökohtaisen edun nimissä huomattavaa vahinkoa aiheuttaen), josta enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta, useiden verkkomedioiden toimittajia vastaan ja pidätti 18 toimittajaa, joista seitsemän otettiin epäiltyinä säilöön kolmeksi päiväksi; ottaa huomioon, että toimittajia ja heidän omaisiaan on painostettu ja heidät on pakotettu tekemään yhteistyötä tiedustelupalvelun ja poliisin kanssa;
- N. ottaa huomioon, että kesäkuussa 2018 hyväksytyillä viimeisimmillä muutoksilla joukkotiedotusvälineitä koskevaan lakiin hallituksen valvonta ulotettiin myös verkkomediaan; ottaa huomioon, että muutokset, jotka tulevat voimaan 1. joulukuuta 2018, aiheuttavat lisää byrokraattisia esteitä verkkosivustoille, jotka haluavat rekisteröityä virallisiksi verkkomedioiksi;
- O. ottaa huomioon, että uudesta lainsäädännöstä huolimatta verkkosivustoilta, jotka eivät halua rekisteröityä tai jotka eivät täytä uusia kriteerejä, evätään akkreditointi valtion laitoksiin, mikä kiristää entisestään lehdistön sensurointia; ottaa huomioon, että sekä rekisteröityneillä että rekisteröimättömillä verkossa toimivilla tiedotusvälineillä on myös velvollisuus rekisteröidä henkilöt, jotka esittävät kommentteja; ottaa huomioon, että myös rekisteröityneiden verkossa toimivien tiedotusvälineiden omistajat ovat oikeudellisessa vastuussa kommenttien sisällöstä;
- P. ottaa huomioon, että uudessa lainsäädännössä vaaditaan, että kaikkien viestien ja kommenttien lähettäjät verkkofoorumeilla tunnistetaan ja että verkkosivustojen omistajat moderoivat kommentteja;
- Q. ottaa huomioon, että ihmisoikeustilannetta käsittelevä YK:n erityisraporttoija Miklós Haraszti ja Etyjin mediavaltuutettu Harlem Désir ovat ilmaisseet näkemyksen, että nämä muutokset lainsäädäntöön merkitsevät sananvapauden ja tiedonsaannin rajoittamista, jota ei voida hyväksyä;
- R. ottaa huomioon, että Valko-Venäjä on sijalla 155 Toimittajat ilman rajoja -järjestön vuoden 2017 World Press Freedom -indeksissä, jossa arvioidaan vuosittain lehdistönvapauden tasoa 180 maassa;
- S. ottaa huomioon, että vuoden 2018 alusta alkaen valkovenäläisille toimittajille, joiden oikeus kerätä, tallentaa ja levittää tietoja on taattu perustuslaissa, on määrätty yli 70 kertaa sakkoja yhteistyöstä ulkomaisten tiedotusvälineiden kanssa ilman akkreditointia, ja sakkojen määrä on ollut yli 60 000 Valko-Venäjän ruplaa; ottaa huomioon, että hallinnollisista väärennöksistä annetun lain 22.9 pykälästä on tullut tehokas keino ahdistella riippumattomia toimittajia ja tiedotusvälineitä kuten Belsat TV:tä, joka on toiminut Puolasta käsin vuodesta 2011;
- T. toteaa, että Valko-Venäjä on ainoa Euroopan maa, jossa vielä käytetään kuolemanrangaistusta;
- U. toteaa, että Valko-Venäjän viranomaiset kohdistavat tiettyihin ihmisryhmiin Valko-Venäjällä vapaudenriistoa ja mielivaltaisia pidätyksiä, asianmukaisen hoidon ja perheenjäsenen tapaamisoikeuden epäämistä heidän vankeusaikanaan, valtion järjestämää fyysistä ja psykologista väkivaltaa, syytteenpanoa ja tuomioita tekaistuilla ja väärennetyillä syytteillä, kohtuuttomia taloudellisia rangaistuksia, hallinnollisia seuraamuksia ja muunlaisia sortotoimia; ottaa huomioon, että näihin ihmisryhmiin kuuluu poliittisia vankeja (erityisesti Mihail Žamtušny and Dzmitry Palijenka), tunnettuja poliittisia vastustajia, ihmisoikeusaktivisteja, kansalaisyhteiskunnan toimijoita, ympäristöjärjestöjen, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen aktivisteja, riippumattomia bloggaajia, toimittajia, rauhanomaisia mielenosoittajia kaikilta elämäntilanteilta ja erityisesti riippumattomien ammattiyhdistysten aktivisteja (erityisesti Henadz Fiadnyts ja Ihar Komlik);
1. tuomitsee jyrkästi toimittajien toistuvan häirinnän ja säilöönoton ja riippumattomien tiedotusvälineiden häirinnän Valko-Venäjällä; vaatii viranomaisia lopettamaan toimittajien ja riippumattomien tiedotusvälineiden kaikenlaisen oikeudellisen häirinnän, pelottelun ja uhkailun ja antamaan kaikkien uutissivustojen toimia vapaasti;
 2. katsoo, että Valko-Venäjän viranomaisten tammikuusta 2018 alkaen harjoittamaa Charter 97:n verkkosivuille pääsyn estämistä ei voida hyväksyä; kehottaa jälleen Valko-Venäjän viranomaisia lopettamaan välittömästi ja ehdoitta tälle uutissivustolle pääsyn estämisen Valko-Venäjän sisällä;

Torstai 4. lokakuuta 2018

3. tuomitsee jyrkästi joukkotiedotusvälineitä koskevaan lakiin tehdyt muutokset, joita käytetään internetin valvonnan tiukentamiseen; toteaa uudelleen pitävänsä erittäin huolestuttavana riippumattomia tiedotusvälineitä ja opposition verkkosivustoja sekä toimittajia koskevaa heikentyvää ilmapiiriä Valko-Venäjällä;
4. katsoo, että riippumattomat tiedotusvälineet eivät ole uhka viranomaisille, vaan pikemminkin tärkeä osa keskinäisen valvonnan järjestelmää, minkä vuoksi hallituksen olisi pidettävä niitä mahdollisena kriittisenä kumppanina eikä vihollisena;
5. pitää valitettavana, että Valko-Venäjä jatkaa sitkeästi tukahduttavaa ja epädemokraattista politiikkaa toimittajia, asianajajia, poliittisia aktivisteja, ihmisoikeuksien puolustajia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita, ay-aktivisteja ja muita vastaan, joita ne pitävät uhkana poliittisille vallanpitäjille; korostaa, että tällainen sorto estää läheisemmät suhteet EU:n kanssa ja laajemman osallistumisen itäiseen kumppanuuteen;
6. kehottaa jälleen Valko-Venäjän viranomaisia vahvistamaan demokratian periaatteiden, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista, mukaan lukien totuudenmukaisen ja puolueettoman journalismin kunnioittaminen, ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja Valko-Venäjän ratifioimien kansainvälisten ja alueellisten ihmisoikeusvälineiden mukaisesti;
7. kehottaa EU:n toimielimiä sisällyttämään EU:n ja Valko-Venäjän kumppanuuden painopisteisiin voimakkaan viittauksen tiedotusvälineiden riippumattomuuteen, sananvapauteen ja kokoontumisvapauteen; kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) ja jäsenvaltioita varmistamaan, että EU:n avustusohjelmat ja muut kahdenvälisen yhteistyön muodot, myös rahoitustuki, on kytkettävä selkeisiin ja konkreettisiin edistysaskeliin demokratisoinnissa ja avoimuudessa, mukaan lukien perinpohjainen vaaliuudistus ja tiedotusvälineiden vapauden täysi kunnioittaminen;
8. kehottaa EUH:ta ja komissiota jatkamaan tukeaan kansalaisyhteiskunnan järjestöille Valko-Venäjällä sekä maan ulkopuolella; korostaa tässä yhteydessä tarvetta tukea kaikkia riippumattomia tietolähteitä Valko-Venäjän yhteiskunnassa, myös mediaa, joka lähettää ohjelmaa valkovenäjäksi ja ulkomailla toimivia tiedotusvälineitä, kuten Charter 97 ja Belsat TV;
9. kehottaa komission varapuheenjohtajaa /unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa seuraamaan tiiviisti tiedotusvälineiden vapauden tilannetta Valko-Venäjällä yhteistyössä YK:n pysyvän Valko-Venäjän-erityisraportoijan kanssa;
10. kehottaa Valko-Venäjän viranomaisia sallimaan poliittisten ja julkisten organisaatioiden täysimääräisen ja esteettömän toiminnan sekä kumoamaan rikoslain 193/1 pykälän, joka rajoittaa rauhanomaisen kokoontumisen ja yhdistymisen vapautta;
11. vaatii vapauttamaan välittömästi ja ehdotta poliittiset vangit Mihail Žamtsužnyn ja Dzmitry Palijenkan ja palauttamaan kaikkien entisten poliittisten vankien kansalaisoikeudet täydellisesti; kehottaa viranomaisia antamaan kaikille riippumattomille ammattiliitoille mahdollisuuden toimia esteettä legitimiissä ja keskeisessä roolissaan kansalaisyhteiskunnassa; pitää valitettavana riippumattomien ammattiyhdistysten aktivistien Henadz Fiadynitšin ja Ihar Komlikin tuomitsemista 24. elokuuta 2018 neljäksi vuodeksi ehdonalaiseen vapauteen;
12. kiittää Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n nykyisen erityisraportoijan Miklós Harasztin tekemää työtä ja kiinnittää hänen seuraajansa, Anaïs Marinin, huomiota moninaisiin vallan väärinkäyttötapauksiin, yksilöllisten ja kollektiivisten vapauksien rajoittamiseen ja kansalaisyhteiskunnan, riippumattomien ammattijärjestöjen ja tiedotusvälineiden tukahduttamiseen, jotka kävivät selvästi ilmi Harasztin raporteista;
13. kehottaa tässä yhteydessä Valko-Venäjän viranomaisia tunnustamaan viipymättä Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n erityisraportoijan mandaatin ja komissiota, Euroopan investointipankkia ja Euroopan jälle rakennus- ja kehityspankkia asettamaan Valko-Venäjälle annettavan lisärahoitustuen tai teknisen avun ehdoksi edellä mainitut seikat ja säilyttämään samalla EU:n valmiudet rahoittaa Valko-Venäjän kansalaisyhteiskuntaa;
14. on edelleen huolestunut ydinvoimalan rakentamisesta Ostrovetsiin; panee merkille 3. heinäkuuta 2018 julkaistut stressitestit ja suositukset ja vaatii, että stressitestien suositukset on pantava täytäntöön edellytyksenä kaikelle EU:n ja Valko-Venäjän yhteistyön jatkamiselle erityisesti EU:n ja Valko-Venäjän kumppanuuden painopisteiden allekirjoittamiselle;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Valko-Venäjän presidentille ja hallitukselle.